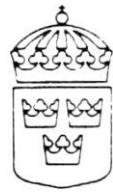

Motion till riksdagen

1989/90:So320

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Våld mot kvinnor

Mot.
1989/90
So320–323

Det sexualiserade våldet är ett samhällsproblem

Kvinnomisshandel och våldtäkt är två av de former i vilket det sexualiserade våldet uppträder i vårt samhälle. Incest och sexuella trakasserier är andra exempel.

Att kvinnomisshandel är ett samhällsproblem – inte enbart ett individuellt problem – har erkänts bara i 10–15 år. Under denna tid har lagstiftningen ändrats till förmån för offren, men fortfarande präglas attityder och lagstiftning av en patriarkal kvinnosyn.

Detta blir, om inte förr, tydligt i de våldförda kvinnornas möte med polisen, sjukvården eller rättsapparaten.

Många kvinnor är, av olika skäl, obenägna att anmäla att de blivit misshandlade. Och hälften av alla anmälningar försvinner på vägen till åtal och dom.

En viktig orsak är att man fortfarande, uttalat eller förstuckat lägger skulden till misshandeln på kvinnan: Genom att bete sig på ett visst sätt, på fel sätt, har kvinnan utlöst mannens berättigade vrede och våldshandlingar.

En annan är att de utsatta kvinnorna så ofta blir ifrågasatta när de gör en anmälan. "Det var väl inte så farligt", skulle kunna stå som rubrik för ett bemötande som många kvinnor får hos polisen. Att våga komma igen med en anmälan och kräva att bli trodd på sitt ord om man tidigare beskyllts för överdrifter kan vara omöjligt för en kvinna med knäckt självförtroende.

En tredje orsak som bidrar till att dölja omfånget av kvinnomisshandeln är obenägenheten att tro att det "verkligen är så illa". Många kvinnor som uppsöker sjukvården för att få sina skador behandlade möter inte det inkännande som skulle kunna bryta deras skyddsbarriärer. De uppger andra orsaker än de verkliga till sina skador och blir i *dess* fall "trodda".

Vpk anser att socialstyrelsen bör utabeta program för hur akutmottagningar bäst tar hand om misshandlade kvinnor och fångar upp misstänkta fall. Ingen misshandlad kvinna ska behöva gå från en sjukvårdsinrättning utan att ha givits ordentlig möjlighet att få berätta vad som hänt.

Polis, åklagare, domare och nämndemän måste också få fortbildning för att bättre kunna ta hand om misshandels- och våldtäktsfall.

Kvinnoförbrukarna utför ett ovärderligt arbete för misshandlade kvinnor. Det stöd och den hjälp de ger är ovärderligt. Men trots den höga uppskattning som visas kvinnoförbrukarna i tal och skrift kämpar de flesta i hård motvind när det gäller att få ekonomiskt stöd till verksamheten. De kommunala bidragen varierar från några tusenlappar per år till flera hundra tusen kronor i enstaka fall.

Uttalande i stil med "kvinnoförbrukarna är bäst på att lösa misshandlade kvinnors problem" och "det här löser ni så bra på frivillig basis" är mycket vanliga när myndigheter och experter diskuterar kvinnovåld. Positiva omdömen, till intet förpliktande, ursäktar för att slippa bidra med pengar.

Genom att avfärda våldet mot kvinnor som ett delproblem av en större våldsproblematik och som kvinnoförbrukarna tagit på sig ansvaret för att lösa, går det att skaffa sig ett alibi för att slippa se strukturerna bakom det sexualiserade våldet.

Det kan vara intressant att jämföra med det statliga stödet till mansjourerna. Budgetåret 86/87 fick kvinnoförbrukarna 890 000 kr., vilket uppdelat på de då 110 jourerna blev 8 090 kr. De 6-7 mansjourerna fick samma år 730 000 kr., vilket är 104 285 kr. per jour. Visserligen handlade stödet till mansjourerna om bidrag för att komma igång, men den typen av bidrag har kvinnoförbrukarna aldrig fått.

Vpk anser att det statliga stödet till kvinnoförbrukarna måste öka.

Besöksförbudet

Lagen om besöksförbud är ett betydelsefullt steg i rätt riktning, både som ett erkännande av de misshandlade och förföljda kvinnornas svåra situation och som ett samhälleligt fördömande av de våldförande männen.

Men trots detta är det många kvinnor som tvingas leva under ständigt hot och i skräck för sitt eget och sina barns liv. Egentligen vore personlig livvakt, dygnet runt, ett skydd som skulle erbjudas varenda förföljd kvinna. Dock tror vi att det dröjer innan samhället bekymrar sig lika mycket om en kvinna som lever i skräck som t.ex. för en länspolismästare som säger sig hotad, och vi ställer därför nu inga krav på livvakter till de förföljda kvinnorna. Däremot anser vpk att det borde vara självklart att de kvinnor som så önskar finge tillgång till larmanordning av samma slag som förekommer inom åldringsvården. Andra åtgärder bör också undersökas för att stärka kvinnornas skydd.

Hjälp till våldsoffren

En kvinna som misshandlats eller blivit våldtagen, ett barn som utsatts för sexuellt övergrepp, har inte enbart blivit utsatt för ett fysiskt våld. Många gånger är de psykiska skadorna så djupgående att de, obehandlade och oarbetade, är oläkbara.

Samhällets ansvar slutar inte med att en gärningsman blir dömd. Offren måste få hjälp, inte bara med de fysiska skadorna.

Hur denna hjälp skall se ut varierar naturligtvis från fall till fall, och den

måste utformas i samråd med de enskilda kvinnorna. Först och främst gäller dock att kvinnorna aktivt erbjuds och presenteras olika förslag av hjälpinsatser. Alla har inte möjlighet att själva ställa krav.

Det skadestånd som tilldöms en misshandlad eller våldtagen kvinna är dels ett uttryck för hur samhället värderar hennes lidande men också ofta den ram inom vilken hon har möjlighet att förändra sitt liv. Skadestånden har alltså två funktioner, symbolisk ersättning och praktisk hjälp.

Vpk anser att högre skadestånd bör utdömas till kvinnor som utsatts för våldtäkt eller misshandel.

Rehabilitering av gärningsmännen

Lagen och rättsapparaten klarar inte att ta hand om problemet med män som slår eller våldför sig på kvinnor eller som sexuellt förgriper sig på barn, dvs. det sexualiserade våldet. Några sifferexempel visar detta: Av 8 000 anmälda kvinnomisshandelsfall leder endast 2 000 till fällande dom. Av de dömda männen är de flesta ute igen efter några månader. Mörkertalet för kvinno-misshandel beräknas vara minst tre gånger så stort som anmälningarna.

Fängelsestraff som enda åtgärd mot det sexualiserade våldet och för att förhindra återfall har *mycket* sällan effekt. Vpk anser att de insatser som gjorts på vissa håll för att ge vård och terapeutisk behandling till gärningsmän och hjälpa dem till rehabilitering bör utvidgas och intensifieras.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att socialstyrelsen får i uppdrag att utarbeta program för hur hälso- och sjukvården skall möta misshandlade kvinnor och misstänkta fall av våld mot kvinnor,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av fortbildning för polis, åklagare, domare och nämndemän i frågor som rör sexualvåld mot kvinnor,^{1]}

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökat statligt stöd till kvinnojourerna,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag om att hotade kvinnor skall få möjlighet till överfallslarm,^{1]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om högre skadestånd till kvinnor som utsatts för misshandel eller våldtäkt,^{2]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för vård och behandling av förövare av våld mot kvinnor.^{1]}

Stockholm den 25 januari 1990

Mot. 1989/90
So320

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Elisabeth Persson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

¹ 1989/90:JuU829
² 1989/90:L619